

Εκείνο που ενοχλεί... είναι η Θεότητα Του! **(Ηρακλής Αθ. Φίλιος, Βαλκανιολόγος-θεολόγος)**

[/ Πεμπτούσια](#)

«Οι αιώνες θα διακηρύσσουν ότι μεταξύ των υιών των ανθρώπων δεν γεννήθηκε κανένας υπέρτερος σου• Θεός όμως δεν είσαι». Έρχεται λοιπόν, ο Γάλλος φιλόσοφος Ernest Renan και μας λέει πως ο Χριστός ανά τους αιώνες είναι ο υπέρτερος όλων. Όμως σκοντάφτει. Με κατηγορηματικό και βέβαιο τρόπο, αφαιρεί από τον Χριστό τη θεϊκή Του φύση, λέγοντας Του «Θεός όμως δεν είσαι».

Δεν εκπλήττει όμως με την αμφισβήτηση του. Εξάλλου, δεν είναι πρόδρομος αυτής της αμφισβήτησης. Αν κοιτάξουμε πιο πίσω, η πλατωνική φιλοσοφία είχε κόψει κάθε δεσμό σχέσης μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Ο Θεός είναι ένα τέλειο ον και ο άνθρωπος δεν μπορεί να σχετίζεται και να κοινωνεί μαζί του γιατί είναι ατελής. Αυτή είναι μία πρώτη ανάγνωση του θέματος περί σχέσεως Θεού – ανθρώπου.

Ερχόμαστε στη δεύτερη ανάγνωση. Αυτή, με τη σειρά της, προϋποθέτει τη σχέση του Θεού με τον άνθρωπο. Ο αθεϊσμός, αν και κατά Μπερντιάεφ δεν υπάρχει αθεϊσμός αλλά αντι-θεϊσμός, στέκεται επικριτικά απέναντι στον Θεό. Και αυτή η στάση όταν λαμβάνει αρνητική μορφή, πιστεύω πως γίνεται αυτό που λέει ο Μπερντιάεφ, δηλαδή αντι-θεϊσμός. Αυτή λοιπόν η θεώρηση, άλλοτε αρνείται την ύπαρξη του Τριαδικού Θεού, άλλοτε δεν Του αναγνωρίζει την παντοδυναμία, άλλοτε αμφισβητεί τη θεότητα του Χριστού.

Ποιος είναι όμως ο Χριστός; Αν ρωτήσουμε γύρω μας μερικούς ανθρώπους να μας πουν «ποιος είναι ο Χριστός», θα δοθούν σίγουρα διαφορετικές απαντήσεις. Άλλοι θα μιλήσουν για έναν επαναστάτη, άλλη για έναν αναρχικό της εποχής εκείνης, άλλοι για ένα μεγάλο φιλόσοφο, άλλοι για έναν σπουδαίο και ενάρετο άνθρωπο, άλλοι για τον Υιό και Λόγο του Θεού, άλλοι θα Τον αμφισβητήσουν κ.ο.κ. Όσοι δέχονται τον Χριστό ως ιστορικό Ιησού και μόνο, Τον δέχονται ως ένα πρόσωπο της ιστορίας.

Το πρόσωπο του Χριστού δέχτηκε, δέχεται και θα εξακολουθεί να δέχεται αμφισβητήσεις. Εκείνο που ενοχλεί όσους Τον δέχονται ως «ιστορικό Ιησού» και όχι ως το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, είναι η θεότητα Του. Αυτό το «ενανθρωπήσας Θεός» τους σκανδαλίζει. Θα προτιμούσαν σίγουρα το «θεοφόρος άνθρωπος» του Νεστορίου. Η αμφισβήτηση, η οποία φυσικά δεν εμφανίστηκε στις μέρες μας, έρχεται ήδη από την εποχή του Αρείου, του Νεστορίου και όσων άλλων αμφισβήτησαν τη θεότητα του Χριστού. Για παράδειγμα, ο Άρειος χαρακτήρισε τον Χριστό ως κτίσμα του Θεού (άμεση αμφισβήτηση). Από την άλλη, ο Νεστόριος χαρακτηρίζοντας την Παναγία «ανθρωποτόκο» και «Χριστοτόκο», επουδενί όμως «Θεοτόκο», αφαιρούσε από τον Χριστό τη θεότητα (έμμεση αμφισβήτηση). Και

όταν ο Νεστόριος θα μας πει ότι «*υπό ανθρώπου Θεόν τεχθήναι αδύνατον*», ότι δηλαδή είναι αδύνατον να γεννηθεί ο Θεός από άνθρωπο (θυμίζει Πλάτωνα), τότε ο Χριστός που γεννήθηκε από την Θεοτόκο, δεν είναι Θεός αλλά άνθρωπος.

Γιατί όμως οι αιρετικοί αλλά και οι σύγχρονοι αρνητές της θείας φύσης του Χριστού, δεν δέχονται το γεγονός της ενανθρώπισης του Θεού Λόγου και στέκονται κατηγορηματικά στην ιστορική του παρουσία; Ο καθηγητής Χρυσόστομος Σταμούλης, μιλώντας για τον ευσεβισμό των αιρετικών, σημειώνει πως εκείνο που τους εμποδίζει είναι «*η αδυναμία παραδοχής του θαύματος, η απόλυτη πίστη στον κτιστό εαυτό και η άρνηση να δεχτούν αυτό το κάτι που υπερβαίνει την κτιστότητα, αυτή τη θεία πνοή που είναι η μόνη που σώζει*». Και φυσικά; Αφού δεν δέχονται τη θεότητα στον Χριστό, για εκείνους ο θεός παραμένει «*deus secretus*» και όχι «*deus publicus*», όπως θα 'λεγε ο ιερός Αυγουστίνος.

Το γεγονός της θείας ενανθρώπισης δεν αντιμετωπίζει λοιπόν απλά με μία κάποια καχυποψία ή αμφισβήτηση, αλλά θα έλεγα πως αντιμετωπίζεται ως μία προέκταση αυτής της αντίληψης στην απόλυτη αρνητική της μορφή, δηλαδή ως άρνηση. Μία άρνηση να πιστέψουν το μυστήριο. Όμως, ακόμη και οι πιο φιλότιμες προσπάθειες προσέγγισης του θαυμαστού αυτού γεγονότος, όπως αυτή του Feuerbach στην «*Ουσία του Χριστιανισμού*», πέφτουν στο κενό, καθώς στο έργο αυτό ο Θεός μοιάζει να αποτελεί μία ανάγκη του ανθρώπου και η προσέγγιση της ενσάρκωσης του Θεού να γίνεται με ανθρωπολογικά - ψυχολογικά κριτήρια (καθώς για τον Γερμανό φιλόσοφο, αυτή αποτελούσε ανάγκη του θρησκευτικού θυμικού).

Η πατερική παράδοση και σύνολη η θεολογία της ορθόδοξης Ανατολής, έχει άλλη εμπειρία από το θαυμαστό αυτό γεγονός της γέννησης του Θεού Λόγου και της σάρκωσης Του, διακηρύσσοντας πως ο Χριστός είναι «τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος» (άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας), και γνωρίζεται «εν δύο φύσεσιν ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως» (Όρος Χαλκηδόνας). Ο άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός στον Γ' Λόγο του «Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνας», αναφερόμενος στη σχέση του Λόγου με τον Θεό, γράφει: «Ο ίδιος ο Θεός πρώτος γέννησε το μονογενή Υιό και Λόγο του, εικόνα του ζωντανή, φυσική, ως απaráλλακτο χαρακτήρα της αϊδιότητας του». Αναλόγως τοποθετείται και η σκέψη του αγίου Βασιλείου Σελευκείας (5ος αι.), ενός Πατέρα της εκκλησίας που διαδραμάτισε πολύ σημαντικό ρόλο στο θέμα της χριστολογίας. Σε μία του ομιλία χαρακτηρίζει τον Χριστό ως «Υιό του Θεού» και τον χαρακτηρίζει «άκτιστο Υιό» , ο Οποίος φέρει την ίδια ουσία με τον Πατέρα. Και σε δύο άλλους λόγους του, αναφερόμενος στο πρόσωπο του Χριστού, κάνει λόγο για «κεκρυμμένη θεότητα έν άνθρωπότητι». Όμως δεν είναι μόνο αυτό, καθώς το γεγονός της ενανθρώπισης του Υιού και Λόγου του Θεού, δίνει την ευκαιρία στον άνθρωπο, δια της χαρισματικής υιοθεσίας να ντυθεί τη θεότητα, αφού κατά Μ. Αθανάσιο «ο Λόγος Σάρξ εγένετο, ίνα τον άνθρωπον δεκτικόν θεότητος ποιήση».

«Μα ο Λόγος που γεννήθηκε να! Από τον Θεό τον Μέγα, άχρονος του Πατέρα Γιος και του Αρχετύπου εικόνα• ίσος του. Δόξα του Πατρός, τέκνο λαμπρό δικό του, ως ξέρει αυτός που γέννησε κι ο Γιος όπου γεννήθηκε μόνο• και στο Θεό σιμά κανείς. Κι ωστόσο ετούτο αντάμα σ' όλους τους θνητούς πασίδηλο πιστεύω• άπρεπο να έχει η θεότητα από τη δική μου γέννα ροή είτε κόψη ταπεινή. Μα αν είμαι εγώ πατέρας όχι απ' το πάθος λεύτερος - της σάρκας πλάσμα - όχι όμοιος που σάρκα δεν γνώρισε και σώμα» (Γρηγορίου Θεολόγου, Περί Του Υιού, Α' Δογματικά).